

בית המשפט המחוזי בחיפה כבית-משפט לערעורים אזרחיים

12 אוג 2021
48060-05-21

פס"ד בערעור בסוגיה שבין דיני מתנה
דיני ירושה ודיני בנקאות
ומהם זכויותיה של המערערת בחשבונות הבנק אליהם צירף אותה
המנוח

השופט
1. חננאל שרעבי [אב"ד]
2. א.אלון
3. מ.נאמן

מערערת
נ.א.
ע"י עו"ד ג'קלין סוויד כרכבי

- נגד -

משיבים
1. א.ק.
2. ר.ע.

ע"י עו"ד שושנה ברוידה

פסק דין

השופטת אספרנצה אלון:

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

1. לפני ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה (כב' השופטת הבכירה שושנה ברגר) מיום 11.04.2021 בתיקים תמ"ש 15-01-15788 ותמ"ש-66771-01-18 (להלן: "בית משפט קמא"), אשר בגדרו נקבע כי לא עלה בידי המערער, ידועתו בציבור של המנוח (להלן: "המנוח"), להוכיח גמירות דעת מצדו לשתף שיתוף מלא בחשבונות הבנק, או למצער, ליתן לה מחצית מהכספים המצויים בחשבונות אלו כמתנה, ולפיכך הכספים שהוחזקו בחשבונות הבנק על שם המנוח (במשותף עם המערער) עובר לפטירתו, הינם חלק מעיזבון המנוח וחלים עליהם הוראות הצוואה.

כפועל יוצא, חויבה המערער להחזיר לידי יורשי המנוח, המשיבים, את מלוא הכספים שנמשכו מהחשבונות, סך של כמיליון ₪, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית וכן את תכולת הכספת (להלן: "פסק הדין קמא").

רקע ותמצית הליכים

2. המנוח יליד 1927, יהודי, נישא פעמיים כדמו"י. מנישואיו הראשונים נולדה המשיבה מס' 2, ומנישואיו השניים נולד המשיב מס' 1. המערער ילידת 1945, ילידת רומניה, נוצרייה. המנוח נפטר בשנת 2010 כשהוא בן 83 שנים; ימים ספורים לאחר מכן, נטלה המערער את תכולת הכספת של המנוח בבנק, ובהמשך משכה המערער מחשבון הבנק של המנוח בבנק אגוד לחשבון על שמה סך של מיליון ₪, ומשם העבירה את הכספים לחו"ל. למשיבים נודע על פטירת אביהם מהשכנים.
3. מעמדה של המערער כידועה בציבור של המנוח נקבע בפסק דין של בית הדין האזורי לעבודה בחיפה (ק"ג 10-07-10-48711 מיום 09.05.2013), אשר הפך לחלוט עת דחה בית הדין הארצי לעבודה ערעור שהוגש על פסק הדין (ע"ע-18828-06-13, ע"ע 57086-10-13 מיום 27.07.2014).
4. המשיבים כאמור הינם ילדיו של המנוח. משיב מס' 1 הינו בנו של המנוח מנישואיו השניים ומשיבה מס' 2 הינה ביתו של המנוח מנישואיו הראשונים. המשיבים הינם יורשי החוקיים של המנוח על פי צוואתו מיום 17.05.2007 שניתן צו לקיומה.
5. אציין את ההליכים שהתנהלו בין המנוח לבין המערער, עוד בחייו בפני בית משפט קמא:
  - בשנת 2001 הגיש המנוח תביעת פינוי נגד המערער;
  - בשנת 2007 הגיש המנוח בקשה למתן צו הגנה נגד המערער, ניתן צו הדדי האוסר על הצדדים לנהוג באלמות וכן נאסרה הטרדה הדדית; הצדדים הופנו ליחידת הסיוע. עמדת יחידת הסיוע הייתה כי יש צורך דחוף לבדוק את נזקקותו של המנוח עקב תלותו במערער וכן לערוך לו בדיקה פסיכוגריאטרית. המנוח והמערער הגישו בקשה מוסכמת לסגירת התיקים מאחר וחזרו לשלום בית. בית

משפט קמא נעתר לבקשה לסגירת התיקים, ובצד זאת הורה לב"כ היועמ"ש לבדוק את הצורך במינוי אפוטרופוס לאור תלות המנוח במערערת;

6. לאחר פטירת המנוח התנהלו הליכים נוספים בין הצדדים ואלו הם:

בשנת 2010 הגישה המערערת בקשה למתן צו קיום צוואה אחר הצוואה האחרונה שערך המנוח מיום 20.09.2007, במסגרתה הוריש למערערת את כל עיזבונה. המשיבים הגישו התנגדות לצוואה האחרונה ובקשה למתן צו קיום צוואה לצוואה קודמת שערך המנוח מיום 17.05.2007, בגדרה הוריש את רכושו לילדיו, המשיבים. בית משפט קמא הורה על ביטול הצוואה האחרונה ועל קיום הצוואה הראשונה (ת"ע 30676-07-10 ואח' ביום 20.11.2014).

ערעור שהגישה המערערת על פסק הדין, נדחה. נקבע על ידי הרכב השופטים ש. שטמ, ר. למלשטריך-לטר וס. ג'וסי, כי לא נמצא טעם להתערב במסקנתו של בית משפט קמא, אשר נסמך על התשתית העובדתית שהתבררה לפניו ועל התרשמותו הישירה מן העדים ומן הראיות, ומעל הכול, מהמנוח עצמו (עמ"ש 7980-01-15 מיום 16.11.2015).

בשנת 2015 הגישו המשיבים תביעה למתן פסק דין הצהרתי כי כספי המנוח בשני חשבונות בבנק איגוד סניף *** , חשבון מס' XXX וחשבון מס' YYY (להלן: "החשבון הקטן", "החשבון הגדול" בהתאמה), ובשני חשבונות בבנק לאומי סניף *** (חשבון מס' ZZZ וחשבון מס' TTT) (כולם ביחד ייקראו להלן: "חשבונות הבנק") שייכים להם כיורשי המנוח. כן עתרו המשיבים להשבת סכום של מיליון ₪ שמשכה המערערת מהחשבון בבנק איגוד (תמ"ש 15788-01-15).

בשנת 2018 הגישה המערערת תביעה למתן צו הצהרתי כי היא שותפה בכל חשבונות הבנק שנהלו על שם המנוח וכי חלקה בהם הינו מחצית (תמ"ש 66771-01-18).

פסק הדין שניתן בשתי תביעות אלו, הוא מושא הערעור.

פסק הדין קמא

7. בית משפט קמא קבע כי לאחר שבחן את כלל הראיות בתיק, נחה דעתו כי המנוח סבר שהכספים בחשבונות הבנק הם שלו באופן בלעדי. המנוח לא התכוון מעולם לשתף את המערערת במחצית הכספים ולא התכוון מעולם להעניק לה במתנה מחצית זו. בית משפט מצא שהמערערת לא הוכיחה שרצונו של המנוח היה בשיתוף קנייני מלא בכספיו (סע' 20 לפסק הדין קמא). קביעתו של בית משפט קמא התבססה על אלה:

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

ביחס לחשבון מס' TTT בבנק לאומי נקבע על יסוד עדותה של נציגת בנק לאומי ומוצגים ת/1-ת/3, כי חשבון הבנק נפתח על שם המנוח בלבד בסניף הבנק הישן, ולאחר סגירת הסניף עבר החשבון להתנהל בסניף החדש בו לא היו הכנסות נוספות לחשבון זה על ידי מי מהצדדים. היינו מקורם של הכספים בחשבון הבנק בסניף החדש, הוא מכספי המנוח שהיו בסניף הקודם, שנפתח, ככל הנראה, לפני כ-30 שנים. המנוח צירף את המערערת לחשבון זה ביום 02.08.2007 וגרע אותה מחשבון זה ביום 23.09.2007. ביום 23.10.2007 שוב צירף המנוח את המערערת לחשבון (סע' 21 לפסק הדין קמא).

באשר לחשבון מס' YYY בבנק איגוד (החשבון הגדול), נקבע כי החשבון נפתח על שם המנוח בשנת 1992, ובשנת 2006, נרשמה המערערת כמיופת כוח בחשבון. בשנת 2007, צורפה המערערת כבעלים נוספים בחשבון, ובאותו היום הם חתמו על סעיף היוותרות בחיים. מספר שבועות לאחר פטירת המנוח, העבירה המערערת מיליון ₪ מחשבון זה לחשבונה, והחשבון נסגר (סע' 22-24 לפסק הדין קמא).

באשר לחשבון מס' XXX בבנק איגוד (החשבון הקטן), נקבע כי טענת המערערת שחשבון זה היה משותף מיום פתיחתו לא הוכחה (לא צורפה אסמכתא המעידה על מועד פתיחת החשבון ועל מועד צירופה של המערערת לחשבון), וכי צורפו רק דפי חשבון משנת 2007 בלבד. לחשבון העו"ש הופקדו הגמלאות החודשיות של המנוח ממבטחים ומהמוסד לביטוח לאומי וממנו שולמו הוצאות אחזקת הבית (תשלומים ורכישת מוצרי מזון, דלק ועוד) (סע' 25-26 לפסק הדין קמא).

בית משפט קמא קבע כי חשבונות הבנק נפתחו על שם המנוח בשנות ה-90, ולחשבונות אלו הצטרפה המערערת בסוף שנת 2007, היינו בחלוף כ-15 שנה. המערערת לא הפקידה כספים לחשבונות הבנק, שכן לטענתה לא עבדה. לא הוצגו ראיות חיצוניות ומפורשות בדבר גמירות דעתו של המנוח, ולא הובאה כל ראיה משכנעת, לפיה המנוח הביע רצון מפורש כי היא תקבל את הכספים מחשבונות הבנק במתנה. נהפוך הוא, כך קבע בית משפט קמא, נוכח ההליכים המשפטיים שהתנהלו בין המנוח בחייו, לבין המערערת, הונחו מספר לא מבוטל של אינדיקציות שהמנוח חשש עוד בחייו כי רצונה של המערערת הוא להשתלט על רכשו. בית משפט קמא הפנה לפסק הדין שנתן ביום בת"ע 10-07-30676 ולקביעות העובדתיות שנקבעו בו, וכן לקביעות של ערכאת הערעור על פסק דין זה, אשר דחה את ערעור המערערת וקבע כי המערערת ניסתה לנכס לעצמה את רכוש המנוח והראיות הנסיבתיות מהוות אינדיקציה משמעותית להשפעתה על רצונו. דברים אלו, מדברים בעד עצמם ויש להם השלכה ישירה לענייננו (סע' 28-33 לפסק הדין קמא).

בית משפט קמא קבע כי צוואת המנוח מיום 17.05.2007, שניתן צו לקיומה, מלמדת על רצונו שלא להעביר למערערת את הכספים שבחשבונות הבנק. המערער ציווה את הכספים לשני ילדיו וציון זאת ברחל בתך הקטנה, תוך הפנייה ספציפית לחשבונות הבנק. בצוואתו ציון המנוח

כי הוא מבקש לבטל את הרישום במשרדי הטאבו על דירתו, רישום שנעשה תחת כפייה ולחץ, הדירה שייכת לו בלבד וכי הוא מצווה שהמערערת לא תפריע למימוש הצוואה, שהינה הצוואה האחרונה, לאחר שהמערערת קיבלה עוד בחייו כספים, בשווי כולל של למעלה מ-\$ 70,000 (סע' 34 לפסק הדין קמא).

בית משפט קמא סבר כי במקרה שלפניו נסתרה החזקה לפיה הכספים המצויים בחשבונות המשותפים שייכים לשני בעלי החשבון, ואין בסיס לקבוע כי בעת הצירוף התקיימה גמירות דעת להענקת מתנה ולשותפות קניינית מלאה בחשבונות, זאת בשים לב למועד פתיחת החשבונות (בשנות ה-90 של המאה ה-20), מועד הצטרפותה של המערערת לחשבונות, מעל 15 שנה לאחר הקמת החשבונות, שעה שמדובר היה בחשבונות עתירי כספים (קודם צירופה של המערערת כבעלים), ובשעה שלא היו הפקדות של המערערת לחשבונות ומלוא הכספים שהוחזקו בהם היו של המנוח. לפיכך נקבע כי מדובר בכספים שהיו בבעלות המנוח בלבד ולא עלה בידי המערערת להוכיח שהמנוח ביקש להקנות לה במתנה את כספי חשבונות הבנק (סע' 35-37 לפסק הדין קמא).

בית משפט קמא קבע כי מאחר והכספים בחשבונות הבנק הינם כספי המנוח, אין כל רלוונטיות לטענה בדבר סעיף היוותרות בחיים, שכידוע, סעיף זה הינו במישור החיצוני, היינו במערכת יחסים שבין הבנק לבין השותפים שבחשבון ואין בו כדי להשפיע על מישור היחסים הפנימי ולקבוע את זכויות השותפים בכספים אלו (סע' 38-39 לפסק הדין קמא).

כתב הקיזוז משנת 2002 בבנק איגוד אינו מלמד כי הבנק ראה בשתי החשבונות "כחשבון אחד משותף" וזאת נוכח עדותה של מנהלת סניף הבנק (סע' 40 לפסק הדין קמא).

8. בית משפט קמא דחה את תביעת המערערת כי בשל היותם ידועים בציבור, הרי שכל מה שצבר מי מהצדדים במהלך שנות חייו המשותפות הינו משותף לשניהם בחלקים שווים. בית משפט בחן האם הוכחה כוונת שיתוף ומצא שלא התקיים שיתוף כלכלי בין המנוח לבין המערערת וכי הייתה הפרדה רכושית ביניהם, וזאת על יסוד כל אחד מהטעמים הבאים:

היעדר אורח חיים תקין. נקבע כי יחסיהם היו לא יציבים ורוויי קונפליקטים מתחילתם ועד לסיומם;

לא הוצגו אינדיקציות המלמדות על שיתוף רכושי ומחויבות כלכלית הדדית, אלא הונחו אינדיקציות למכביר, להיעדר שיתוף כלכלי;

המנוח והמערערת לא רכשו רכוש משותף במהלך החיים המשותפים;

אופייה הכלכלי של מערכת היחסים ביניהם הייתה מערכת שהתאפיינה בהפרדה רכושית.

(סע' 41-55 לפסק הדין קמא).

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

9. בית משפט קמא בחן טענות נוספות שהעלתה המערערת ודחה אותן: מצבו הקוגניטיבי של המנוח, הסכם נאמנות בינה לבין המנוח, כתבי בי-דין שצורפו מתביעות קודמות, תמליל שיחה בין עורכת דין ברוידה לבין המנוח, וכי אין בעדותה של נציגת הבנק כדי לשפוך אור על מערכת היחסים בין המנוח לבין המערערת (סע' 56-61 לפסק הדין קמא).

10. סוף דבר, בית משפט קמא קבע כי לא עלה בידי המערערת להוכיח גמירות דעת מצד המנוח לשתף אותה שיתוף מלא בחשבונות או למצער, ליתן לה מחצית מהכספיים המצויים בחשבונות כמתנה. פרט לרישום חשבון הבנק כחשבון משותף לשניים, לא נמצאו רכיבים נוספים המבססים את השותפות בחשבונות, ומרבית האינדיקציות אשר הובאו, מוכיחות כי ההפך הוא הנכון (סע' 62 לפסק הדין קמא). בית משפט קבע כי כל הכספים שהוחזקו בחשבונות הבנק על שם המנוח הינם חלק מעיזבונו וחלים עליהם הוראות הצוואה; על המערערת להחזיר למשיבים את מלוא הכספים שמשכה בצירוף הפרשי הצמדה וריבית וכן את מלוא תכולת הכספת. התוצאה היא שתביעת המשיבים התקבלה במלואה ותביעת המערערת נדחתה. המערערת חויבה לשלם הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך של 15,000 ₪ בצירוף מע"מ. עוד נקבע, כי הכספים שעוקלו יועברו לידי המשיבים על חשבון הכספים שמשכה המערערת (סע' 62-68 לפסק הדין קמא).

הבקשה לצירוף ראייה נוספת

11. המערערת הגישה בקשה לקבלת היתר להגשת ראייה חדשה. לטענתה, למסכת הראיות הענפה שהשתרעה על פני למעלה מ-320 דפים, לא צורף מסמך בנקאי בודד בן 4 שורות בלבד, בו מופיע כי המערערת צורפה לחשבון מס' XXX(החשבון הקטן) בתאריך 15.11.1992, ולחשבון מס' YYY(החשבון הגדול) בתאריך 23.10.2007. המסמך נושא תאריך 27.12.2015, ולא הוגש לבית משפט קמא בשל טעות (להלן: "הראיה הנוספת"). לגרסתה, המערערת הסתמכה על המסמך וציינה את מועד פתיחת החשבון בתצהיר עדותה ובסיכומיה, כאשר הייתה סמוכה ובטוחה שהראיה הנוספת הוגשה יחד עם כלל הראיות. המשיבה התנגדה לצירוף הראיה הנוספת מהטעם שהראיה הנוספת הייתה בידי המערערת עוד מיום 27.12.2015, וכי במהלך 2017 הגישה המערערת בקשה לצירוף מסמכים וגם לשם לא צורפה הראיה הנוספת. המערערת לא חקרה את פקידת הבנק על נושא זה. עוד טוענת המשיבה 2, כי אין כל השלכה משמעותית על תוצאת פסק הדין למועד בו צורפה המערערת לחשבון, שכן חשבון זה שימש רק להוצאת כספים לצרכי הבית, אליו העביר המנוח מידי חודש סכום של כ-2,000 ₪ בלבד, והמערערת לא הפקידה שקל בחשבון זה.

12. משיב מס' 1 לא התייצב לדיון שהתקיים בפנינו ביום 19.07.2021 ולא הגיש עיקרי טיעון.

תמצית טענות המערערת

13. המנוח והמערערת היו ידועים בציבור אשר ניהלו משק בית משותף מאז שנת 1990 ועד למועד פטירת המנוח בשנת 2010, כ-20 שנים. המערערת הייתה שותפה בחשבונות הבנק של המנוח, הונפקו לה כרטיסי אשראי על שמה בחשבונות שהיו רשומים על שם המנוח, ואף היו בחזקתה פנקסי שיקים הרשומים במשותף על שם שניהם. כחלק מהשיתוף בין בני הזוג העביר המנוח למערערת מחצית מזכויותיו בדירתו, כשכוונת המנוח הייתה לשתף את המערערת בכל נכסיו ללא יוצא מן הכלל, וזאת לחיזוק הקשר ביניהם.

14. במהלך החיים המשותפים, צברה המערערת יחד עם המנוח כספים ו/או זכויות בחשבונות הבנק.

בחשבון הקטן הצטרפה המערערת כשותפה לחשבון ביום 11.05.1992. לעניין זה, מציינת המערערת כי בטעות לא הוגשה הראיה הנוספת המאשרת כי מועד פתיחת החשבון המשותף היה ביום 15.11.1992, ולא בהתאם לקביעת בית משפט קמא שהשיתוף היה משנת 2007 בלבד. שגה בית משפט קמא עת קבע כי הוגשו לו דפי חשבון רק משנת 2007 בלבד ומכאן הסיק כי "השיתוף הנתען היה רק משנת 2007". בפועל הוגשו לבית המשפט דפי חשבון משנת 2002 המעידים על שיתוף מלא בחשבון לרבות שימוש שותף בשיקים, כרטיסי אשראי משני סוגים, משיכות מהחשבון ועוד.

מאז מועד הצטרפות היו ברשות המערערת כרטיסי אשראי אשר שימשו את בני הזוג לרכישות דברי מחייה ואחרים; לחשבון זה הופקדו הכנסות בני הזוג, לרבות פנסיית המנוח וקצבת הזקנה. מחשבון זה, נהגו בני הזוג להעביר כספים בעשרות אלפי שקלים לחשבון הגדול כשמטרת ההעברות במשותף הייתה השקעת הכספים כמקשה אחת והפקת ריבית מקסימאלית. יתרת החשבון הקטן ביום פטירת המנוח עמדה על סך 159,678 ₪.

החשבון הגדול נפתח על ידי המנוח בשנת 1992, בתחילת הקשר עם המערערת ולאחר שהמנוח יצא לגמלאות מחברת "צים" וקיבל מענק פרישה בסך 66,167 ₪. חשבון זה היה רשום מלכתחילה על שם המנוח, ולאחר מכן בשנת 2007, צירף את המערערת כשותפה בחשבון זה. החשבון שימש כחשבון השקעות וחיסכון של בני הזוג והופקדו בו כספים לאורך השנים מכספי הקופה המשותפת. עובר לשנת 2002, המנוח היה חתום במסגרת חשבון זה על כתב קיזוז להבטחת תשלום כל הסכומים המגיעים לבנק ושיגיעו לבנק מהמערערת אישית, לכיסוי כל החובות וההתחייבויות כלפי הבנק. כתב הקיזוז לא היה מוגבל בסכום והנכסים הממושכנים היו הכספים בחשבון זה. מכאן, הבנק ראה בשני החשבונות הנ"ל כחשבון אחד

משותף וכל יתרות החובה שהיו מצטברות בחשבון המשותף היה מובטח סילוקם מיתרת הזכות המצטברת בחשבון זה. המנוח חתם על סעיף אריכות ימים וגם על ייפוי כוח והרשאה למערערת בשנת 2006 המאפשרים לה לבצע כל פעולה בחשבון.

החשבון בבנק לאומי TTT (הכולל חשבון פיקדונות מס' ZZZ), הינו חשבון מט"ח ופמ"ח ויתרת הכספים בחשבון זה עמדה ביום פטירת המנוח על סך \$ 358,680. המערערת הצטרפה לחשבון זה כשותפה בחודש פברואר 2006, ומחשבון זה הונפקו לה כרטיסי אשראי וכספומט; בשנת 2006 חתם המנוח על ייפוי כוח לטובת המערערת בחשבון זה וניתנה למערערת הרשאה לפעול בחשבון ולעשות כל פעולה שהמנוח היה רשאי לבצע בפעולה זו ללא יוצא מן הכלל, דבר המוכיח ללא כל ספק כי חשבון זה היה חשבון משותף במהותו ולא רק מבחינת רישום פורמאלי. במועד זה חתמה המערערת יחד עם המנוח על סעיף אריכות ימים ובוצעו פעולות שונות בחשבון, הוזמנו כרטיסי אשראי, וברשות המיסים מופיע חשבון זה כחשבון משותף, אליו הועברו במהלך השנים החזרי מס שבני הזוג היו זכאים לקבלם.

15. בני הזוג לא יכלו להינשא בארץ, לא אזרחית ולא דתית, בשל היות המערערת נוצרייה והיות המנוח נשוי לאישה שסירבה להתגרש. מטעמי נוחות העדיפו להישאר ידועים בציבור, ואין בכך להעיד על היעדר רצון לשיתוף כלכלי, ובכך טעה בית משפט קמא. בני הזוג עברו שני משברים בשנת 2002 ובשנת 2007, אולם בחלוף מספר ימים מתחילת כל משבר הם חזרו לשלום בית ומחקו את כל ההליכים שנקטו ביניהם. בני הזוג מעולם לא הפסיקו לנהל משק בית משותף או לחלוק את אותה קורת גג, ואיש מבניהם לא מצא לנכון לעזוב את מעונם המשותף. בעקבות לחצים שהפעיל המשיב מס' 1 על המנוח, פעל המנוח להוצאת המערערת מהחשבון, אולם שב וצירפה לחשבון ואף הזמין לה כרטיס אשראי.

16. טעה בית משפט קמא משקבע כי הקשר בין בני הזוג לא היה יציב ומרובה בקונפליקטים מתחילתו ועד לסופו. בית משפט קמא זכה להכיר את בני הזוג בסכסוך אחד קטן שהתגלה ביניהם בשנת 2007 בעקבות בגידתו של המנוח במערערת ובמסגרתו נוהלו הליכים משפטיים בין בני הזוג. לאחר מס' ימים בוטלו ההליכים המשפטיים על ידם, והם חזרו לשלום בית. לא ניתן להסיק מסכסוך אחד על מכלול שלם של 20 שנות חיי זוגיות רצופות. בית משפט טעה עת התעלם מקביעות בית הדין האזורי לעבודה, אשר התרשם מעדויות מכריהם ושכניהם של בני הזוג, שנפגשו עם בני הזוג על בסיס יומי, כי המערערת הייתה אישה טובה ומסורה שטיפלה במנוח והייתה צמודה אליו, בעוד בנו של המנוח כמעט ולא היה בקשר עם אביו, וכי לא נמצא בעדותה או בידיעתה של עו"ד ברוידה כדי ללמד על חיי בני הזוג מחוץ לכותלי בית המשפט. קיים פער עצום בין קביעות בית הדין לעבודה, שקביעותיו מהוות מעשה בי-דין והשתק פלוגתא, לבין קביעות בית משפט קמא.

17. טעה בית משפט משנתן משקל אפסי לעדותה של פקידת בנק לאומי, עדה ניטרלית שהוזמנה על ידי המשיבים ושהעידה על היכרותה עם בני הזוג לאורך 20 שנים. העדה העידה שהם היו כמו "בני זוג רגילים. רגילים לחלוטין. עליות וירידות" וכי "ממש לא ניתן היה להשתלט על המנוח או להשפיע עליו" וכי "בוודאות הוא רצה לתת למערערת את מחצית הזכויות במתנה". עדותה מתיישבת עם עדויות השכנים הרבים שהעידו על אותו אורח חיים תקין של בני הזוג בבית הדין האזורי לעבודה.

18. טעה בית משפט קמא משקבע שיחסי בני הזוג לא התאפיינו בשיתוף כלכלי אלא בהפרדה רכושית. תמונת המצב מוכיחה ההיפך לחלוטין. המנוח הביע בכל הזדמנות, במסמכים כתובים בפני עורכי דין ונוטריונים, את רצונו בשיתוף, ואף שיתף את המערערת בפועל בקניינו ובכספיו, בדירתו בחיפה, ברכבו, בכספת שהייתה ברשותו, בפוליסת הביטוח שם רשם אותה כמוטבת, בפוליסת הפנסיה ובחשבונותיו. בכל מסמכי השיתוף נהג המנוח להדגיש כי המערערת הינה ידועה בציבור כאשתו לכל דבר ועניין, היינו המנוח רצה שהמערערת תזכה לקבל את חלקה כאשתו ושותפתו לחיים לכל דבר ועניין.

19. טעה בית משפט קמא משהסיק כי בשל כך שהמערערת לא הפקידה כספים בחשבון המשותף, אז אין היא שותפה בפועל. המערערת החלה להתגורר עם המנוח בהיותה עקרת בית בת 45 בלבד. המערערת לא הייתה זכאית על פי הדין לקבל קצבת זקנה או הבטחת הכנסה, והמנוח סירב שתצא לעבודה. היעדר הכנסות המערערת נבע מתכתיבי המנוח בלבד, ואין להענישה על כך שהסכימה להיות אישה מסורה לטיפול בבעלה ובביתה. לחשבון המשותף הועברה תוספת הקצבה החודשית מהמל"ל עבור בת זוג בסך 836 ₪ ומדובר בסכום מצטבר של כ- 200,000 ₪.

20. טעה בית משפט קמא עת סבר כי המנוח רצה בהפרדה רכושית בחשבונות הבנק, שכן המנוח נהג לבצע העברות בעשרות אלפי שקלים מהחשבון המשותף (החשבון הקטן) לחשבון החיסכון (החשבון הגדול), דבר שגרם להצטברות חסכונות בני הזוג בחשבון החיסכון, ובכך התערבבו חסכונות בני הזוג עם כספו האישי של המנוח, ככל שהיו כספים כאלה בשנת 1990. בשל ערבוב הכספים הפך מכלול הכספים למשותף. מי שחפץ בהפרדה רכושית לא פועל לערבב את כספיו המשותפים עם כספיו האישיים, ככל והיו כאלה. יתרת הזכות בחשבון המשותף נכון ליום 14.03.2002, עמדה על סך של 446,953 ₪ וכתב הקיזוז מלמד שהמנוח הסכים שיתרת הזכות בחשבון החיסכון תהיה עירבון לכל חוב או התחייבות שתהיה לבני הזוג בחשבון המשותף, מסמך המקשר ישירות בין שתי החשבונות וכן מייפוי הכוח עליו חתם המנוח ביום 10.10.2006 לטובת המערערת, המוכיח מעל לכל ספק כי המנוח ראה במערערת שותפה לכל דבר ועניין.

21. אין מקום להתערבות בפסק דינו המפורט של בית משפט קמא אשר בדק את מכלול הראיות, ניתח את כל הממצאים העובדתיים והמשפטיים ודחה את תביעת המערער. בית משפט קמא התרשם מהמנוח עוד בחייו בהליכים אשר התנהלו בפניו בין המערערת לבין המנוח, לא האמין למערערת וטענותיה הממוחזרות אשר נטענו בעבר, ונדחו על ידי המנוח עוד בהיותו בחיים. המנוח הדגיש את נושא הפרדת הרכוש עוד בחייו, כפי שעולה מכתבי בית דין שהגיש המנוח בהליכים קודמים והוא ציין מפורשות כי הוא מבקש שהמערערת לא תפריע במימוש הצוואה. פסיקה עקבית רבת שנים הדגישה את הכלל הבסיסי כי יש לכבד את דברי המת בצוואתו, והמערערת מזה 11 שנה אינה מכבדת את צוואת המנוח ומפריעה למימוש צוואתו.

22. הערעור לא נועד לשמש במה לדין מבראשית. לגבי הטענות העובדתיות, הרי שהתערבות ערכאת הערעור היא רק במקרים בהם מתגלה שגיאה בולטת או שהגרסה העובדתית אותה אימץ בית משפט קמא אינה מתקבלת על הדעת ואינה מתיישבת עם מבחנים של היגיון ושכל ישר, והמקרה שבנדון איננו כזה. המערערת לא הרימה את נטל ההוכחה הנדרש כדי להוכיח שהיא שותפה לחשבונות הבנק של המנוח, כספים שהצטברו מעבודתו ב*** במשך שנים ולא ממאמץ משותף. המערערת לא הפקידה אגורה בחשבונות אלה ובהליכים קודמים לא טענה כי מגיע לה מחצית מרכוש המנוח. המערערת לא הצליחה להרים את נטל ההוכחה הרובץ על הטוען לשיתוף בנכסי הידוע בציבור, נטל אשר הינו כבד יותר מהנטל הרובץ על בן זוג נשוי.

23. בית משפט קמא שמע את המערערת והמנוח עוד בחייו והתרשם מהם באופן ישיר. אין מדובר ביחסים של בני זוג ידועים בציבור אלא ביחסים של זקן הנשוי לאשה אחרת, מאושפזת, לבין מטפלת שהועסקה על ידי זקן חולה סרטן, שהרחיקה אותו מילדיו צעד אחר צעד והחליטה להשתלט על רכושו וכספיו. המנוח לא קיים יחסי מין מעולם עם המערערת. תביעתה למתן פסק דין הצהרתי הוגשה שלא בתום לב, בשיהוי של 8 שנים לאחר פטירת המנוח, וזאת רק כדי להימנע מהשבת הסך של מיליון ₪, אותם משכה מחשבון הבנק של המנוח. תביעת המערערת בבית משפט קמא הוגשה סמוך למועד ההוכחות שנקבע לתביעת המשיבים ולאחר שהאחרונים הוכרזו כיורשי המנוח כפי שעלה מפסק הדין שניתן על ידי ערכאת הערעור ביום 16.11.2015.

24. המערערת פעלה בעורמה ובהשפעה בלתי הוגנת עת הצטרפה לחשבון הבנק של המנוח בבנק לאומי, וזמן קצר לאחר מכן גרעה אותה המנוח מחשבון הבנק. טענתה שכספי המנוח בבנק לאומי הינם שלה, מתעלמת מקביעת בית המשפט לערעורים כי לגבי כספים אלה אין מחלוקת כלל, וזאת גם בהתאם למוצג הבנקאי המפורש של גריעתה מחשבון זה. אם סברה המערערת כי מגיע לה מחצית מרכושו של המנוח, הייתה צריכה להשמיע טענתה זו במועד התנגדות לצוואה, מיד לאחר פטירת המנוח ו/או בהליך הערעור שהגישה, שכאמור, נדחה.

25. החשבונות בבנק לאומי היו שייכים למנוח בחייו, וליורשיו על פי הצוואה לאחר פטירתו. המנוח העניק למערערת זכות זמנית בחשבון ביום 02.08.2007 וביום 23.09.2007 הוצאה מהחשבון. מקור הכספים בחשבון הפיקדונות בבנק לאומי היה מחשבון הבנק שהתנהל על שם המנוח בחו"ל, שם הפקיד המנוח מתוך משכורתו החודשית. חשבון זה היה בבעלות המנוח במשך שנים. ביום 02.08.2007 צירף המנוח את המערערת לחשבון (חשבון דולרי) ובתאריך 23.09.2007 הוא גרע והוציא אותה מהחשבון. המנוח לא ראה את המערערת כשותפה. על פי עדות נציגת הבנק, החשבון לא היה פעיל ואין בו הוצאות והכנסות. צירופה הזמני של המערערת הוא לחודש ימים בלבד. אין כל מסמך על החזרתה לחשבון זה.

26. לגבי החשבון הגדול, המנוח פתח חשבון זה בשנת 1992, לאחר פרישתו לגמלאות מעבודתו בחברת ***. המערערת חתמה בשנת 2007, כ-15 שנה לאחר פתיחת החשבון, ובעיצומו של הליך משפטי סוער, שבו ביקש המנוח צו הגנה נגד המערערת, על סעיף של "היוותרות בחיים" וזאת לאחר שהפעילה עליו לחצים וניצלה את מצבו. בצדק קבע בית משפט קמא כי סעיף זה חל רק במישור היחסים בין הבנק לבין הלקוח אך אינו משנה את יחסי הבעלות בין בעלי החשבון לבין היורשים. סעיף "היוותרות בחיים", בהתאם לסעיף 13(א) לפקודת הבנקאות, 1941, בא לקבוע שתאגידים בנקאיים רשאים להמשיך ולקיים את הוראות בעל החשבון הנותר בחיים, בלי שיתכנו בתביעות של צדדים אחרים כגון מנהל עיזבון או היורש של בעל החשבון שנפטר.

27. לגבי החשבון הקטן, לשם העביר המנוח 2,000 ₪ לחודש לצורך ביצוע קניות לבית. בחשבון זה החזיקה המערערת כרטיס אשראי אשר שימש לקניות לבית בשל קשיי המנוח. דפי החשבון אשר צורפו על ידי המערערת בתביעתה מעידים על הוצאות על סך 1000 ₪ לחודש. בחשבון הקטן לא הכניסה המערערת שקל והוא שימש להוצאות קטנות בכרטיסי אשראי. עדות פקידת הבנק לא נסתרה, היא העידה כי חשבון זה נפתח על ידי המנוח בשנת 1992 והיה על שמו עד לשנת 2007. בחשבון זה הצטברו הכספים שהיו למנוח במהלך חייו המשותפים עם אשתו וכל הכספים שהצטברו עם סיום עבודתו בחברת ***. המקור הכספי של חשבון זה הינו כספים שהיו בבעלותו הבלעדית של המנוח במשך למעלה מ-15 שנים (1992 - 2007). טענת המערערת כי מהחשבון הקטן הועברו כספים לחשבון הגדול - לא הוכחה.

הבקשה לצירוף הראיה הנוספת

28. תחילה אבחן האם יש להתיר את הגשת הראיה הנוספת - מכתב תשובה מיום 27.12.2015 המופנה לעו"ד ג'קלין סוויד כרכבי באת כוח המערערת מבנק אגוד בו מצוין כי בהמשך לפנייתה מיום 10.09.2015, מועד הצטרפותה של המערערת

לחשבונות הבנק מס' XXX (החשבון הקטן) הוא בתאריך 15.11.1992 ולחשבון מס' YYY (החשבון הגדול) בתאריך 23.10.2007.

29. לאחר שבחנתי טענות הצדדים אציע לחבריי להרכב לקבל את הבקשה, ואפרט:

- ככלל, לא ניתן להציג ראיות חדשות בערעור, והראיות בערעור מסתמכות על הראיות שהוגשו והוצגו בפני בית משפט קמא. תקנה 457 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984, נתנה בעבר לבית המשפט סמכות רחבה יותר להתרת הגשת ראיות חדשות בערעור, וזאת באם הדבר נחוץ כדי לאפשר מתן פסק דין, או מכל סיבה חשובה אחרת. תקנה 457 לתקסד"א-1984 הוחלפה בתקנה 144 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018, המצמצמת את העילות להתרת הגשת ראיות חדשות, וזאת באם שוכנע כי ראיות אלה עשויות להשפיע על תוצאות הערעור, וכי לא ניתן היה לאתר את הראיה בשקידה סבירה ולהגישה לבית משפט קמא, לחלופין כי הגשת הראיה דרושה כדי למנוע עיוות דין.
- ניתן היה לצרף ולהגיש את הראיה הנוספת לערכאה הדיונית, כחלק מתצהירי עדות ראשית, שכן זו מצויה בידי המערערת משנת 2015, וניתן היה לחקור לגבי מסמך זה את החתומה על המסמך, עת נחקרה בפני בית משפט קמא (ראו עמ' 26-32 לפרוטוקול הדיון מיום 23.03.2017). המערערת בחרה שלא לשאול את נציגת הבנק מתי נפתח החשבון הקטן ומתי צורפה אליו המערערת. כל חקירתה של באת כוח המערערת התמקדה בחשבון הגדול. אם חשבה המערערת, כפי שהיא טוענת כיום, כי קיימת חשיבות רבה למועד תחילת השיתוף בחשבון זה, היה עליה לחקור לעניין זה בדיון ההוכחות, בין אם קיימת הראיה הנוספת ובין אם לאו. ההסבר כי הראיה הנוספת לא הוגשה בשוגג, לאו הסבר הוא, קל וחומר לטענת המשיבה כי עוד בשנת 2017 ביקשה המערערת לצרף ראיות נוספות (סע' 8 להתנגדות) וגם אז לא צירפה מסמך שלטענתה הינו מהותי ובוודאי שראוי היה לצרף גם את הפניה שקדמה לראיה הנוספת.

על אף כל האמור לעיל, אציע לחבריי להרכב להתיר את הגשת הראיה הנוספת וזאת מהטעם שלמועד צירופה של המערערת לחשבון הקטן, קרי, 1992, בעוד שבית משפט קמא קבע שהמערערת צורפה לחשבון הקטן רק בשנת 2007, יכול ויוביל למסקנה שונה בערעור. דומני כי הפער בשנים (15 שנה) בין המועד בו צורפה המערערת לחשבון הקטן מכוח הראיה הנוספת, לבין המועד שקבע בית משפט קמא מכוח הראיות שהונחו אז בפניו, מטה את הכף לטובת הותרת צירוף הראיה הנוספת לתיק בכדי למנוע חשש לעיוות הדין. ערה אני לכך כי הראיה הנוספת אינה מלמדת דבר על מועד פתיחת החשבון הקטן, שעל פי קביעת בית משפט קמא, נפתח בשנות ה-90, וכי בראיה הנוספת מצוין כי המערערת צורפה לחשבון אך עדיין, ולו בשל החשש שקביעה עובדתית שונה באשר למועד בו צורפה המערערת לחשבון הקטן, יכול להוביל למסקנה משפטית שונה, אציע לחבריי להתיר צירופה, על אף שהוגשה לערכאת הערעור. מחדלה של המערערת יקבל ביטוי בהוצאות משפט, זאת על פני דחיית בקשתה.

דין והכרעה

30. אקדים ואומר כי שוכנעתי שדין הערעור להידחות, וכך אציע לחברי להרכב. להלן נימוקי.

31. המערערת מלינה על קביעות עובדתיות מסוימות שקבע בית משפט קמא ועל המסקנות שגזר וגיבש מאותן קביעות בציינה, כי אלה וגם אלה אינן מתיישבות עם חומר הראיות שהוצג לפניו. ערעור המעלה טענות ממין זה צריך להתגבר על משוכה גבוהה, שכן הלכה מושרשת היא שהליך הערעור לא נועד לשמש במה לדין מבראשית בכל הטענות העובדתיות שנדונו ונדחו בערכאה הדיונית. התערבות בקביעות עובדתיות ובמצאי מהימנות יש לה מקום בנסיבות מיוחדות וחריגות בלבד, בהן מתגלה שגיאה בולטת על פני החלטתו של בית משפט קמא. כך למשל, כאשר ממצאי העובדה אינם מעוגנים כלל בחומר הראיות, או מקום שבו הגרסה העובדתית אותה אימץ בית משפט קמא, אינה מתקבלת על הדעת ואינה מתיישבת עם מבחנים של היגיון ושכל ישר (ראו: ע"א 10225/02 פרץ נ' פרץ בוני הנגב אחים פרץ בע"מ, (פורסם במאגרים המשפטיים, עמ' 288, פסקה 3 ניתן ביום 15/1/2004) [פורסם בנבו]; ע"א 6768/01 רגב נ' מדינת ישראל, (פורסם במאגרים המשפטיים, עמ' 3408, פסקה 4 ניתן ביום 22/4/2004) [פורסם בנבו].

המקרה שלפנינו אינו נמנה עם מקרים חריגים אלה. פסק דינו המפורט והמקיף של בית משפט קמא פרש את מכלול הראיות וניתח את ממצאי העובדה שעליהן ראה להשתית את מסקנותיו, ואיני רואה כל טעם המצדיק התערבות בקביעותיו הנ"ל.

32. הסוגיה המתעוררת בתיק זה מצויה בצומת המשולש שבין דיני מתנה, דיני ירושה ודיני בנקאות, ולענייננו, מהם זכויותיה של המערערת בחשבונות הבנק אליהם צירף אותה המנוח. חשבון בנק משותף עשוי להיתפס כמקנה באופן אוטומטי זכויות קנייניות ביתרת החשבון לשותפים בו. אך בפועל, מענה על שאלת הזכויות הקנייניות בחשבון אינו תמיד פשוט, והוא עשוי להשתנות ממקרה למקרה ובהתאם לנסיבות. שאלת חלוקת הבעלות היא שאלה בסיסית בהגדרת מהות החשבון המשותף, ובעלת השפעה הן על זכויות השותפים בחשבון במקרה של סכסוך ביניהם, והן על צדדים אחרים כגון יורשים, נושים והבנק עצמו (עיינו: ריקרדו בן-אוליאל, "חשבון בנק משותף-הערכה ביקורתית", משפטים י' 439, 455 (1980)).

33. לצורך קביעת הזכויות הקנייניות ביתרת חשבון בנק משותף, התפתחה בהלכה הפסוקה הבחנה בין חשבון בנק שנפתח מלכתחילה במשותף בין שני שותפים או יותר, לבין חשבון בנק שנפתח על ידי פלוני, שמפקיד בו מכספיו, ומצרף את פלונית רק בשלב מאוחר יותר. בכל הנוגע למקרה הראשון, חזקה היא שהכספים בחשבון הם בבעלות המשותפת של כל השותפים, אלא אם הוכח ההיפך, וזאת בהתאם לסעיף 9(ב) לחוק המיטלטלין התשל"א-1971, לפיו בנכס משותף חלקו של כל אחד מהשותפים הנו שווה. בגדר "נכס" נכללת גם "זכות" (עיינו: ע"א 679/76 אילה סלי

הוריה, אפוטרופסיה הטבעיים דוד ו-הניה סלי נ' עזבון המנוח קרל שפר מנהל עזבונו נ' פלדמן, ו-2 אח', לב(2) 785 (להלן: "עניין סלי").

לעומת זאת, במקרה השני, כשמדובר בכספים שהיו בשלב הראשון בבעלותו הבלעדית של אחד השותפים, בכדי שמחציתם תעבור לשותף המצטרף ללא תמורה מצדו, יש להוכיח קיומה של מתנה על פי חוק המתנה, התשכ"ח-1968 (להלן: חוק המתנה) (עיינו: ע"א 268/81 שרה ברעם נ' מלכה גרטי, לח(2) 045(1984) (להלן: "עניין ברעם")). כלל זה מוחרג בכל הנוגע לבעל ואישה, ביניהם קיימת בדרך כלל חזקה שהבעלות הופכת למשותפת מרגע ההצטרפות, אך לא בכל הנוגע לאחרים.

34. הכללים המבחינים בין חשבון בנק משותף מלכתחילה, לעומת חשבון בנק משותף בדרך, משקפים את המציאות, שכן בסוג הראשון, נקודת הפתיחה שווה לשני השותפים. בחשבון כזה, קיימת חזקה כי הכספים מחולקים לאורכם של חיי החשבון. בסוג השני להבדיל, טרם הצירוף של השותף לחשבון, הייתה תקופה שבה הזכויות בו היו מסורות לבעליו המקורי בלבד. בסוג זה של חשבון, לא ניתן להניח רצון של הגורם שפתח את החשבון לחלק שווה בשווה את הכספים שבו, ויש להוכיחו. קיומה או שלילתה של החזקה משקפים, אפוא, את אשר התרחש בפועל בחשבון. כך תוך מתן הזדמנות לצד הטוען אחרת לסתור במקרה הראשון ולהוכיח יסודות המתנה במקרה השני (עיינו: בע"מ 4739/15 פלוני נ' פלוני (נבו) 30.12.2015; ריקרדו בן-אוליאל, דיני בנקאות - חלק כללי, 176, 186, 191 (1996), וכן ריקרדו בן אוליאל, הקניית דרך חשבון בנק משותף, הפרקליט, כרך ל"ג, עמ' 172, 180).

35. כאשר עסקינן בחשבון אשר לאחר פתיחתו צורף אליו שותף ופותח החשבון נפטר, על מנת שנראה בשותף המצטרף כמקבל מתנה, יש להוכיח את גמירות הדעת האמורה להענקת המתנה למצטרף לאלתר, מרגע הענקת המתנה, ולא לאחר המוות, זאת בהתחשב במגבלת סעיף 8(ב) לחוק הירושה תשכ"ה-1965 על הענקת מתנה ("מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת תוקף אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה"). משמע, קיימים שני תנאים שיש להוכיחם. האחד, הוכחת כוונה לתת: גמירות דעת להעניק מתנה. השני, הוכחת העיתוי למתן המתנה: טרם המוות ולא לאחריו. הנטל להוכיח את שני התנאים הוא נטל הוכחה כבד ומוגבר, שכן המנוח אינו יכול להעיד, ועל הטוען בשמו כי רצה להעניק מתנה בחייו, לבסס זאת בראיות ברורות וחד משמעיות. יש לזכור כי הדורש קבלת המתנה אינו עושה זאת מכוח צוואה, ולכן עליו להוכיח כי כוונת המנוח הייתה להעניק לו מתנה בעודו בחיים. אין להקל עליו על חשבון יורש פוטנציאלי מכוח הדין או הצוואה. יש להיזהר מהסתפקות בעדותו של הדורש קבלת מתנה, אלא נכון לדרוש ראיות חיצוניות בעלות משקל (עיינו: בע"מ 4739/15 פלוני נ' פלוני (נבו) 30.12.2015).

36. בענייננו, קבע בית משפט קמא כי חשבונות הבנק נפתחו על שם המנוח בשנות ה-90 ולחשבונות אלו הצטרפה המעוררת בסוף שנת 2007, היינו בחלוף כ-15 שנה.

נכון הוא כי על פי הראייה הנוספת, לחשבון הקטן צורפה המערערת עוד בשנת 1992 ואילו לחשבון הגדול היא צורפה בשנת 2007, אך עדיין לא עלה בידי המערערת, כפי שקבע בית משפט קמא, להציג ראיות מפורשות ומשכנעות בדבר גמירות דעתו של המנוח לפיו המנוח הביע רצון מפורש כי היא תקבל את הכספים בחשבונות הבנק במתנה, לאלתר. בית משפט קמא הפנה לצוואת המנוח, למועד פתיחת החשבונות, לכך שהיו עתירי כספים קודם צירופה של המערערת כבעלים, לכך שלא היו כל הפקדות של המערערת לחשבונות אלו ומלוא הכספים שהוחזקו בהם היו של המנוח. קביעת בית משפט קמא כי לא עלה בידי המערערת להוכיח את גמירות דעתו של המנוח להקנות לה במתנה את כספי החשבונות בבנק, היא קביעה מבוססת ואין מקום להתערב בה.

37. גם מהראיה הנוספת אותה ביקשה המערערת להגיש, עולה כי זו צורפה לחשבונות הבנק, קרי כי חשבונות אלה נפתחו מקודם ובדיעבד, על ידי המנוח. לא צוין כי החשבון נפתח מבראשית על שם שניהם אלא כי המערערת צורפה לחשבון זה, שעל פי קביעות בית משפט קמא, נפתח בשנות ה-90, היינו כשנתיים קודם לצירופה. משכך, מצויים אנו בגדרי מקרה בו הכספים בחשבונות הבנק היו בשלב הראשון בבעלותו הבלעדית של המנוח.

38. המערערת טענה כי מהחשבון הקטן הועברו עשרות אלפי שקלים לחשבון הגדול כשמטרת ההעברות במשותף הייתה העברת הכספים כמקשה אחת והפקת ריבית מקסימאלית. המערערת צירפה לטענתה כדוגמה העברות שבוצעו מיום 06.06.2004 ועד 21.05.2007 בסך כולל של 76,000 ₪. להוכחת טענותיה הפנתה לצרופות 25, 31 ו-48 שהגישה בתצהיר עדותה הראשית. עיינתי במסמכים.

צרופה 25 הינו מכתב בכתב יד, קשה לקריאה ולפענוח ואינו מהווה אסמכתא להעברת כספים מהחשבון הקטן לחשבון הגדול.

צרופה 31 הינו דו"ח עו"ס מיום 06.08.2007 שהוגש לבית משפט קמא בהליכים הקודמים במסגרת בחינת המסוכנות ההדדית ומידת נזקקותו של המנוח במשיבה. נכתב כי בני הזוג הוזמנו לשיחות נפרדות, אולם הודיעו כי אינם מעוניינים להגיע לשיחה כיוון שערכו הסכם שלום בית.

"בשיחת הטלפון התרשמה פ"ס כי הגיעו להסכם בלית ברירה, מאילוצי חיים, לה אין לאן ללכת והוא זקוק לה סיעודית... הביקור נערך לאחר שמועות בדבר ניצולו של *** (המנוח-א.א.), לרעה, כספית, על ידי *** (המערערת-א.א.). *** (המנוח-א.א.) קיבל את הצוות בפנים זעופות. הצוות התרשם ש*** (המנוח-א.א.) צלול והוא מסוגל לשקול את מהלכיו הכלכליים על פי ראות עיניו".

דוח זה אינו תומך בטענת המערערת כי הועברו כספים מהחשבון הקטן לחשבון הגדול.

צרופה 48 הינו העתק תדפיס החשבון הגדול (YYY), מיום 29.09.2004 עד ליום 11.07.2010.

מעיון בו, מצאתי כי ההעברה הנטענת על ידי המערערת מיום 06.06.2004 ע"ס 10,000 ₪ - לא מוצגת בהעתק התדפיס; ההעברה הנטענת מיום 06.08.2004 ע"ס 10,000 ₪ - גם היא לא מוצגת בהעתק התדפיס; ההעברה הנטענת מיום 13.12.2005 ע"ס 6,000 ₪ - מוצגת בהעתק התדפיס, אך אין פירוט מהיכן התקבלו הכספים. ההעברה הנטענת מיום 01.08.2006 ע"ס 10,000 ₪ - לא מוצגת בהעתק התדפיס. בהעתק תדפיס החשבון מצוין כי ביום זה התקבלו לעמודת הזכות 20,000 ₪, מבלי שמפורט מהיכן התקבלו הכספים, וכי ביום זה נעשו שתי פעולות של קניית ניירות ערך, בסכום של 9,986.04 ₪ וכן בסכום של 10,004.05 ₪. ההעברה הנטענת מיום 11.07.2007 ע"ס 10,000 ₪ - מוצגת בהעתק התדפיס, אך אין פירוט מהיכן התקבלו הכספים. ההעברה הנטענת מיום 21.05.2007 ע"ס 15,000 ₪ - מוצגת בהעתק התדפיס, אך אין פירוט מהיכן התקבלו הכספים.

כאמור, המערערת לא צירפה את תדפיסי בנק של החשבון הקטן, מהם ניתן ללמוד שבוצעו העברות מהחשבון הקטן לחשבון הגדול, אלא כל שצירפה מתייחס לארבע העברות בודדות הנפרסות על פני שנים, של 46,000 ₪, אך לא הוצגה כל אסמכתא כי מדובר בהעברות מהחשבון הקטן לחשבון הגדול. המערערת מבקשת כי נסיק מההעברות שבוצעו מהחשבון הקטן לחשבון הגדול את המסקנה כי שני החשבונות - הגדול והקטן, הפכו לחשבון אחד. אין להלום זאת. במישור העובדתי, המערערת לא הוכיחה זאת. במישור המשפטי, אין מדובר בראייה ברורה חיצונית וחד משמעית להענקת מתנה בחיים, אלא נהפוך הוא, הקפדה על הפרדה רכושית.

39. באשר לסעיף היוותרות בחיים, שותפות בחשבון בנק יוצרת שתי מערכות יחסים נפרדות - האחת כוללת את היחסים הפנימיים בין בעלי חשבון לבין עצמם, והאחרת נוגעת ליחסים המשפטיים הקיימים בין כל אחד מבעלי החשבון מהצד האחד לבין הבנק מהצד האחר. היחסים מן הסוג השני מתבססים על הסכמים שבין השותפים לבין עצמם, המסדירים את חופש הפעולה של כל אחד מהשותפים בחשבון. לעתים רבות, הסכמים אלה כוללים סעיפים הנוגעים להרשאותיו של כל אחד מבעלי החשבון, לא רק כעניין שבשגרה אלא גם במקרה של מות אחד השותפים בחשבון. עם זאת, חשוב להדגיש כי על אף שמדובר בהסכמים עליהם חותמים השותפים על מנת להסדיר את הרשאותיהם ואת יחסיהם זה כלפי זה בכל הנוגע לפעילות בחשבון, לטפסים אלה תוקף משפטי רק בעניין היחסים שבין השותפים לבין הבנק, ולא בעניין היחסים שבינם לבין עצמם. וכבר נכתב:

"הלכה פסוקה היא שהסכם שנערך בין הבנק ולקוחותיו בשעת פתיחת חשבון משותף מטרתו להסדיר את יחסיהם ההדדיים, ואין בו כדי לקבוע את זכויותיהם של הלקוחות בינם לבין עצמם" (עניין סלי; ריקרדו בן-אוליאל, דיני בנקאות - חלק כללי, 176 (1996)).

יצוין, כי גם הדין הקיים בפקודת הבנקאות, 1941, נועד להסדיר את היחסים בין הלקוחות לבין הבנק ולא בינם לבין עצמם. אמנם, על פי סעיף 13א לפקודת הבנקאות - רישום משותף מחייב את הבנק לראות את הרשומים כבעלי החשבון כשותפים גם אחרי פטירתו של אחד מהם. ואולם, מטרתו של אותו סעיף היא "להגן על הבנק ולהבטיח את פעולתו הסדירה במקרה של מות אחד מבעלי החשבון המשותף, אך אין הוא בא להסדיר את זכויותיהם של בעלי החשבון ביניהם לבין עצמם" (עניין סלי; עניין ברעם).

40. יוצא אפוא, כי בדין ובצדק דחה בית משפט קמא את תביעתה של המערערת וקיבל את תביעת המשיבים, שכן לא עלה בידי המערערת להרים את נטל ההוכחה המוגבר המוטל עליה. אדרבא, דומני כי דווקא הימצאותם של מספר חשבונות בנק, וההתנהלות בהם, מלמדים כי המנוח הקפיד לשמור על הפרדה רכושית בינו לבין המערערת, כך שחשבון הבנק הגדול שימש כחשבון לניהול כספיו, השקעותיו, ניירות הערך שרכש המנוח וכיו"ב, ואילו החשבון הקטן שימש כמעין קופה קטנה, ממנה התקיים לצרכי היומיום, צרכי הבית וכיו"ב. כך גם באשר לחשבונות מבנק לאומי אליהם צירף המנוח את המערערת רק בעיצומו של המשבר, בהמשך גרע אותה ושוב צירף אותה, וכן מרצונו כפי שבא לידי ביטוי בצוואה שניתן לה צו קיום, מהעדויות שנשמעו בפניו, לקביעות החלטות בהליכים קודמים ועוד. קביעת בית משפט קמא שלא הוכח בפניו כי הכספים שהיו מצויים בחשבונות הבנק ניתנו למערערת במתנה, בעוד המנוח היה בחיים, היא קביעה עובדתית שאני שותפה לה.

ככדי שנראה בצירופו של אלמוני לחשבון של פלוני כהענקת הזכות למחצית מיתרת החשבון במתנה, נדרשת הוכחת גמירות דעתו של פלוני, "הנותן", להעניק את אותה המתנה לאלתר, ובענייננו, המערערת לא עמדה בנטל זה.

41. סוף דבר, אציע לחבריי לדחות את הערעור ולחייב את המערערת בהוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד לטובת המשיבה 2 בסך 15,000 ₪. באשר למשיב מס' 1, משלא הגיש עיקרי טיעון ולא התייצב לדיון, אציע לחבריי שלא לחייב את המערערת בהוצאות משפט לטובתו.

השופט חננאל שרעבי [אב"ד]:

אני מסכים.

השופט אריה נאמן:

אני מסכים.

לאור האמור הוחלט פה אחד על דחיית הערעור, בהתאם למפורט בפסק דינה של כב' השופטת אספרנצה אלון.

אנו מחייבים המערערת בהוצאות המשיבה 2 (בלבד) ובשכר טרחת באת כוחה, בסכום כולל של 15,000 ₪. סכום זה ישולם לה, באמצעות באת כוחה, מכספי הערבון שהפקידה המערערת במסגרת ערעור זה.

פסק דין זה מותר לפרסום לאחר עריכה והשמטת פרטים מזוהים.

מסמך זה עשוי להכיל שינויים שהוטמעו ע"י מערכת פסקדין

המזכירות תעביר פסק דין זה לצדדים.

ניתן היום, ד' אלול תשפ"א, 12 אוגוסט 2021, בהעדר הצדדים.

מ. נאמן, שופט

א. אלון, שופטת

ח. שרעבי, שופט

אב"ד